

ตอนที่ 3

2.3 “รอบเมืองสุโขทัยนี้ ตรีบูรได้สามพันสี่ร้อยวา”

ข้อความในบรรทัดที่ 7-8 นี้ แสดงให้เห็นว่าเมืองสุโขทัยสมัยพ่อขุนรามคำแหง นั้น มีกำแพงสามชั้นล้อมรอบยาวถึง 3,400 วา นับว่าเป็นเมืองใหญ่พอสมควรและมีความมั่นคงเข้มแข็งเมืองหนึ่งในสมัยนั้น

ข้อที่ควรศึกษาในตอนนี้ คือ คำ ตรีบูร ซึ่งตามรูปศัพท์ ตรี แปลว่า สาม บูร แปลว่า ที่บึ่งกันศักรู อาจหมายถึงกำแพง บ้อม หรือ เมือง ก็ได้ ในที่นี้น่าจะหมายถึง กำแพง โดยนัยนี้ คำ ตรีบูร จึงน่าจะแปลว่า กำแพง 3 ชั้น ในศิลาจารึกวัดเชียงมั่น (หลักที่ 76) ตอนหนึ่งกล่าวไว้ว่า “พระญามังรายเจ้า แลพระญางำเมือง พระญาร่วง ทั้งสามตน ทั้งหอนอนในที่ชัยภูมิราชมณเฑียร ชุกคือ ก่อตรีบูร ก่อพระเจดีย์ ทัดที่หอนอน บ้านเชียงมั่น” ซึ่งคำ ตรีบูร ในจารึกนี้ ก็หมายถึงกำแพงเช่นเดียวกัน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล่าไว้ในเรื่องเที่ยวเมืองพระร่วง (หน้า 102-3) ว่า “เมืองสุโขทัยนี้ วัดตามกำแพงเมืองชั้นใน คงได้ความว่าด้านเหนือและด้านใต้ 44 เส้น 15 วา เท่ากัน ด้านตะวันออกและตะวันตก 37 เส้น 5 วา เท่ากัน ถ้าจะวัดไปโดยรอบกำแพง รวมเป็น 164 เส้น กำแพงชั้นในนี้ได้ตรวจสอบเป็นที่แน่นอนแล้ว แต่กำแพงชั้นกลางกับชั้นนอก หาได้มีเวลาวัดสอบไม่ แต่เมื่อได้ตรวจดูทั่วแล้ว สันนิษฐานว่า กำแพงชั้นในเป็นกำแพงแท้ ยังมีแสงที่ก่อเหลืออยู่บ้างบางแห่ง ชั้นกลางกับชั้นนอกเป็นเพินดิน ตรวจดูในคำจารึกหลักศิลาของพระเจ้ารามคำแหงได้ความว่า “รอบเมืองสุโขทัยนี้ ตรีบูรได้ 3,400 วา” ก็คงเป็นว่าได้ 170 เส้น จึงสันนิษฐานว่า กำแพงชั้นในเป็นกำแพงเดิมครั้งพระเจ้ารามคำแหง ชั้นกลาง ชั้นนอกคงได้เพิ่มเติมขึ้นต่อภายหลัง”

ตอนที่ 4

2.4 “คนในเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน”

ข้อความในบรรทัดที่ 8-9 นี้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนชาวไทยสมัยพ่อขุนรามคำแหงนั้น มีความสนใจในพระบรมพุทธานุศาสน์ มีศีลมีธรรมประจำใจ นิยมรักใคร่ในการบุญการกุศล มีให้ทาน รักษาศีล เป็นต้น ประชาชนสมัยนั้นจึงน่าจะมีความสุข มีความสงบโดยทั่วหน้า ข้อควรศึกษาในตอนนี้ คือ มักทาน-มักทรงศีล-มักโอยทาน

(1) มักทาน คำ มัก หมายความว่า ชอบ นิยม มีปรกติ ทาน หมายถึง การให้สิ่งของแก่คนที่ควรให้ ในที่นี้ มักทาน น่าจะหมายความว่า มีนิสัยนิยมให้ทาน แก่คนยากไร้เฉื่อยใจ หรือคนเดินทาง เป็นต้น ตลอดจนมีความเชื่อแผ่โอบอ้อมอารีต่อญาติ มิตรเป็นปรกตินิสัยโดยทั่วกัน

(2) มักทรงศีล หมายความว่า มีนิสัยนิยมในการรักษาศีล คือศีล 5 ศีล 8 หรือศีลอุโบสถ ตามความกำลังศรัทธาและความสามารถของแต่ละคน ข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ชาวไทยในสมัยนั้น นิยมการเข้าวัดเข้าวา เพื่อรับศีลรับพรและรับฟังธรรมเทศนาจาก พระสงฆ์ เป็นการอบรมจิตใจให้สงบผ่องใสอยู่เสมอ

(3) มักโอยทาน หมายความว่า มีนิสัยนิยมโอยทาน คำ โอย แปลว่า อวย หรือ ให้ ก็ได้ แปลว่า อ่อนน้อม ก็ได้ เช่น โอยพร หมายความว่า อวยพร หรือ ให้พร เช่นในวรรณคดีภาคอีสานว่า

ท้าวข่งขู้	แดงพากย์เฟิงวอน
ชลธินอง	แผ่ผายผืนผ้า
แดงญาเยื่อน	โอยพรทังโสภ
พรหมเทศเจ้า	จอมฟ้าจ้อจำ แก่ท่อน

(ท้าวข่ง หน้า 141)

ที่แปลว่า อ่อนน้อมนั้น พบในวรรณคดีภาคอีสานว่า

ให้ค้อย	ไปผาบแย	เขาอ่อนโอยบา	เทียวเทอญ
ยาแกลนโต		โชคดี	โดยได้

(ท้าวข่ง หน้า 166)

ด้วยเหตุนี้ คำ โอยทาน จึงน่าจะหมายความว่า ให้ทาน หรือถวายทาน คือ ถ้าโอยทานแก่คนทั่วไป ก็มีความหมายเพียงว่า ให้ทาน เช่นในศิลาจารึกหลักที่ 2 (จารึก วัดศรีชุม) ว่า...แต่งแ่งเส็งกู มีรูปงามแก่ตา โอยทาน แก่ท่านผู้มาขอ...” ถ้าโอยทาน แก่พระสงฆ์ซึ่งเป็นการให้ด้วยความอ่อนน้อม ก็มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า ถวายทาน ในปัจจุบัน เช่นในศิลาจารึกหลักที่ 2 นั้นกล่าวไว้ว่า “พระมหาศรีศรัทธาราชูปทุมณี หลาน พ่อขุนผาเมืองนั้น...สะอากงามนักหนา จึงโอยทานบิณฑบาต....” และในศิลาจารึก

หลักที่ 1 ด้านที่ 2 นี้ ตรงบรรทัดที่ 29 ว่า “โอยทานแก่มหาเดรสังฆราช ปราชญ์เรียนจบ
ปริญญาตรี”

ในกรณีที่คำ โอยทาน ใช้คู่กับคำ ให้ทาน หรือ ทาน อย่างคำว่า มั๊กทาน
มั๊กโอยทาน ในจารึกตอนนี้ คำโอยทานน่าจะหมายถึงการถวายทานแก่พระสงฆ์โดยเฉพาะ